

คำลักษณะนามบอกรูปทรงในภาษาเขมร*

ปาณิสรา เล่าหล่าย**

ไกล่รุ่ง อามระดิษ***

วิภาส โพธิแพทย****

รับบทความ: 12 พฤษภาคม 2564

แก้ไขบทความ: 7 มิถุนายน 2564

ตอบรับ: 16 มิถุนายน 2564

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคำลักษณะนามบอกรูปทรงในภาษาเขมร โดยเก็บข้อมูลจากพจนานุกรมภาษาเขมร ตำราไวยากรณ์ภาษาเขมร และหนังสือแบบเรียน

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง “คำลักษณะนามในภาษาไทยและภาษาเขมร: การศึกษาเปรียบเทียบ”

** นิสิตปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (อีเมล: jjpanisara98@gmail.com)

*** อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (อีเมล: akclairung@hotmail.com)

**** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (อีเมล: vipas_pothipath@live.com)

วิชาคณิตศาสตร์และวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาจำนวน 4 เล่ม การศึกษาพบว่า คำลักษณะนามบอกรูปทรงในภาษาเขมรที่ปรากฏในกลุ่มข้อมูลมีจำนวน 15 คำ ซึ่งจำแนกออกได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) คำลักษณะนามที่ใช้กับสิ่งของที่มีรูปทรงชัดเจน จำนวน 11 คำ ได้แก่ คำว่า ‘เด็ย /daəm/ ต้น’ ‘สวโส /sɑɑsɑy/ เส้น’ ‘กฺญล /kbaal/ หัว’ และ ‘เญ /ksae/ สาย’ ใช้กับวัตถุที่มีรูปทรงยาว คำว่า ‘สญีล /sɑnlək/ ใบ’ ‘ตฺญบ /cbap/ ฉบับ’ ‘ตฺญน /ptean/ ผืน’ และ ‘เฟยส /phaen/ ปีก’ ใช้กับวัตถุที่มีรูปทรงแบน และ คำว่า ‘ตฺญน /duən/ ดวง’ ‘เวย /vəən/ วง’ และ ‘กน /kan/ ท่อน’ ใช้กับวัตถุที่มีรูปทรงกลม และ 2) คำลักษณะนามที่ใช้กับสิ่งของที่มีรูปทรงไม่ชัดเจน พบจำนวน 4 คำ ได้แก่ คำว่า ‘โครบ /kroap/ เม็ด’ ใช้กับวัตถุที่มีรูปทรงโค้ง ‘ดฺม /dom/ ก้อน’ ใช้กับน้ำตาลก้อน หรืออิฐ ‘กนด /knaɑn/ หล่ง’ ใช้กับบ้าน อาคาร และ ‘ตฺรเญ /kriən/ เครื่อง’ ใช้กับสิ่งของประเภทเครื่องยนต์กลไก การแบ่งประเภทคำลักษณะนามทำให้เห็นมุมมองของผู้ใช้ภาษาเขมรในการจำแนกประเภทคำลักษณะนามจากการพิจารณา รูปทรงที่โดดเด่นเป็นหลัก และยังมีเกณฑ์อื่น ๆ ร่วมด้วย เช่น เกณฑ์ขนาด เกณฑ์ความคงตัว หรือ เกณฑ์ลักษณะเฉพาะหรือหน้าที่ประจำตัวของวัตถุนั้น ๆ มาพิจารณาประกอบการจำแนกการใช้คำลักษณะนามกับสิ่งของรูปทรงต่าง ๆ อีกด้วย

คำสำคัญ: คำลักษณะนาม, รูปทรง, ภาษาเขมร

Shape classifiers in Modern Khmer *

Panisara Loulai^{**}

Klairung Amratisha^{***}

Vipas Pothipath^{****}

Received: *May 12, 2021*

Revised: *June 7, 2021*

Accepted: *June 16, 2021*

Abstract

The aim of this article is to study shape classifiers in Modern Khmer. The data was collected from a Cambodian-English dictionary, a book on Khmer grammar and 4 primary school textbooks written in Khmer language and

* This paper is a part of the first author's thesis entitled "Numeral Classifiers in Thai and Khmer: A comparative study" Department of Thai, Faculty of Arts, Chulalongkorn university.

** Master's student, Department of Thai, Faculty of Arts, Chulalongkorn university (E-mail: jjpanisara98@gmail.com)

*** Lecturer, Department of Thai, Faculty of Arts, Chulalongkorn university (E-mail: aklairung@hotmail.com)

**** Assistant Professor, Department of Thai, Faculty of Arts, Chulalongkorn university (E-mail: vipas_pothipath@live.com)

15 shape classifiers in Khmer were found. These classifiers can be categorized into 2 main groups, namely, classifiers for dimensional objects and classifiers for non-dimensional objects. There are 11 classifiers for dimensional objects in Khmer, namely, ‘ដើម /daem/’ ‘សរសៃ /saasay/’ ‘ក្បាល/kbaal/’, and ‘ខ្សែ /ksae/’, which are used for long objects, ‘សន្លឹក /sanlek/’ ‘ច្បាប់ /cbap/’ ‘ផ្ទាំង /ptean/’, and ‘ផែន /phaen/’, which are used for flat objects, ‘ដូង /duəŋ/’ ‘រង /vəŋ/’, and ‘កង់ /kan/’, which are used for round objects. Classifier for non-dimensional objects in Khmer include ‘គ្រាប់ /kroap/’, which is used for curved objects, ‘ដុំ /dom/’, which is used for sugar or brick, ‘ខ្នង /knaəŋ/’, which is used for houses or buildings, and ‘គ្រឿង /kriəŋ/’, which is used for machines. These groups of shape classifiers prove that the classifiers are divided by an object’s distinctive features and other criteria; that are, size, consistency, or function.

Keywords: Classifier, Shape, Khmer

บทนำ

คำลักษณนามเป็นคำที่ใช้บอกลักษณะของคำนาม (อุปกิตศิลปสาร, 2544, น. 72) มักปรากฏร่วมกับคำนามอื่นเพื่อการนับหรือแสดงความหมายเฉพาะเจาะจง คำลักษณนามที่ใช้ในการนับเรียกว่า “คำลักษณนามบอกจำนวน” เช่น *กระดาสองแผ่น* *บ้านสามหลัง* ส่วนคำลักษณนามที่ใช้แสดงความหมายเฉพาะเจาะจง มักปรากฏกับคำระบุเฉพาะ เช่น *หนังสือเล่มนั้น* *เชือกเส้นนี้* และมักแสดงองค์ประกอบทางความหมายของคำนามที่ปรากฏร่วม เช่น ขนาด รูปร่าง หรือภาชนะบรรจุ (สำนักราชบัณฑิตยสภา, 2560, น. 76) กิล (Gil, 2013) เสนอว่า คำลักษณนามเป็นลักษณะเด่นทางภาษาประการหนึ่งที่พบในภาษาบางภาษาเท่านั้น และภาษาที่พบการใช้คำลักษณนามส่วนใหญ่เป็นภาษาในบริเวณเอเชียและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเวียดนาม ภาษามาเลเซีย ภาษาไทย รวมถึงภาษาเขมรด้วย สอดคล้องกับความเห็นของธีระพันธ์ เหลืองทองคำ (2557) ว่าคำลักษณนามเป็นลักษณะทางภาษาที่โดดเด่นประการหนึ่งและเป็นลักษณะร่วมทางไวยากรณ์ของภาษาในเอเชียรวมทั้งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ภาษาเขมรเป็นภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติก (Austroasiatic) ที่พบการใช้คำลักษณนามร่วมกับคำนามในตำแหน่งหลังคำบอกจำนวนคล้ายคลึงกับลักษณะการใช้คำลักษณนามในภาษาไทย คำลักษณนามในภาษาเขมรเรียกว่า “*នាមរនាបំ* /niemrro noap/” คือคำนามใช้เป็นหน่วยนับแสดงลักษณะของคน สัตว์ สิ่งของ รวมถึงปริมาตร ตำแหน่งของคำลักษณนามในภาษาเขมรจะอยู่หลังคำบอกจำนวน (ณัฐ ธีระ, 2007, p. 22) นอกจากนี้ นักไวยากรณ์เขมรบางท่าน เช่น ชิน สก (เข็น สุธ, 2007, p. 214) เรียกคำชนิดนี้ว่า “คำแยกประเภท (*ពាក្យចំណាត់ប្រភេទ* /piekcamnatpropheit/)” คำแยกประเภทมีลักษณะและหน้าที่เช่นเดียวกับคำลักษณนามคือใช้วางหลังคำบอกจำนวนเพื่อเป็นหน่วยนับของคำนามที่วางอยู่ด้านหน้า เมื่อคำนามนั้นมีความหมายถึงคน สัตว์ หรือสิ่งของประเภทต่าง ๆ ที่ต้องการระบุเป็นพิเศษ

อย่างไรก็ดี บิชัง (Bisang, 2017) พบว่าการใช้คำลักษณนามในภาษาเขมรมีลักษณะการปรากฏไม่สม่ำเสมอ บางกรณีคำลักษณนามอาจละได้ ยกเว้นคำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งมีชีวิตประเภทมนุษย์มักจะปรากฏคำลักษณนามร่วมกับคำนามและคำบอกจำนวนเสมอ ขณะที่คำนามประเภทอื่นบางกรณีก็ปรากฏคำลักษณนามและบางกรณีก็ไม่ปรากฏลักษณนาม สอดคล้องกับที่กิล (Gil, 2013) จัดให้คำลักษณนามในภาษาเขมรมีการใช้ในรูปแบบละได้ โครงสร้างนามวลีแสดงจำนวนนับในภาษาเขมรจึงมี 2 กรณี (กรรณิการ์ ชินะโชติ, 2522, น. 216) ได้แก่

ก. นามวลีบอกจำนวนที่ไม่ปรากฏคำลักษณนาม มีโครงสร้าง คำนาม + คำบอกจำนวน เช่น

- (1) ផ្ទះបី
/pteah bæy/
บ้าน สาม
“บ้าน 3”

(กรรณิการ์ ชินะโชติ, 2522, น. 216)

ข. นามวลีบอกจำนวนที่ปรากฏคำลักษณนาม มีโครงสร้าง คำนาม + คำบอกจำนวน + คำลักษณนาม เช่น

- (2) ផ្ទះបីខ្នង
/pteah bæy knaɑŋ/
บ้าน สาม หลัง
“บ้าน 3 หลัง”

(กรรณิการ์ ชินะโชติ, 2522, น. 216)

กรณีการ ชินะโชติ (2522, น. 216) กล่าวว่า แต่เดิมคำลักษณนามในภาษาเขมรปรากฏร่วมกับคำนามบางประเภทเท่านั้น แต่ในภาษาเขมรปัจจุบันคำลักษณนามที่ใช้เป็นหน่วยนับเฉพาะของคำนามปรากฏมากขึ้น เช่นเดียวกับที่อรรณ บุษยฤทธิ์ (2562, น. 160-162) ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับการใช้คำลักษณนามในภาษาเขมรปัจจุบันว่าภาษาเขมรใช้คำลักษณนามในภาษาเขียนอย่างสม่ำเสมอมากกว่าเดิม และได้อ้างอิงงานวิจัยของฮัฟแมน (Huffman, 1973 อ้างถึงใน อรรณ บุษยฤทธิ์, 2562) เกี่ยวกับคำลักษณนามในภาษาเขมรว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในสมัยหลัง โดยภาษาเขมรอาจยืมการใช้คำลักษณนามมาจากภาษาไทยจากการเก็บข้อมูลเบื้องต้นของผู้วิจัยพบว่ามีการใช้คำลักษณนามอย่างสม่ำเสมอในภาษาเขียน และคำลักษณนามบางคำในภาษาเขมรมีความหมายตรงกับคำลักษณนามในภาษาไทย ดังตัวอย่างเช่น

(3) ផ្ទះបីខ្នង

/pteah bəy knaəŋ/

บ้าน สาม หลัง

“บ้าน 3 หลัง”

(ธนาสุกรีชัย ไซ-หม่ง 1997, p. 146)

(4) ផ្ទះមួយដំ

/tmaa muəy dom/

หิน หนึ่ง ก้อน

“หิน 1 ก้อน”

(ภาสกร ฐาภิรักษ์ 2017, p. 75)

(5) รยตยบอญมฺรเญ็ญ

/rɔtybɔn muəy kriəŋ/

รถยนต์ หนึ่ง เครื่อง

“รถยนต์ 1 คัน”

(ตณัฏฐวิภู ฐากูรี ๓, 2018, p. 76)

(6) บณฺณาลยฺมยาสเญ็ญสเ 25 กฺฎณ

/bannaalay mien siəvphiv mpheypram kbaal/

ห้องสมุด มี หนังสือ ยี่สิบห้า หัว

“ห้องสมุดมีหนังสือ 25 เล่ม”

(ตณัฏฐวิภู ฐากูรี ๓, 2018, p. 15)

จากตัวอย่างที่ (3) และ (4) ภาษาเขมรใช้คำลักษณนามที่มีความหมายตรงกับคำลักษณนามในภาษาไทยคือคำว่า ខ្នង /knaŋ/ “หลัง” ใช้กับคำนาม *บ้าน* และคำลักษณนาม ដុំ /dom/ “ก้อน” ใช้กับคำนาม *หิน* ส่วนตัวอย่างที่ (5) และ (6) แสดงให้เห็นคำลักษณนามที่ใช้ร่วมกับสิ่งของที่มีความหมายต่างกับภาษาไทยคือคำลักษณนาม គ្រឿង /kriəŋ/ “เครื่อง” ใช้กับคำนาม *รถยนต์* ขณะที่ภาษาไทยใช้คำลักษณนาม “คัน” และคำลักษณนาม ក្បាល /kbaal/ “หัว” ใช้กับคำนาม *หนังสือ* ขณะที่ภาษาไทยใช้คำลักษณนาม “เล่ม”

จากตัวอย่างข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าคำลักษณนามในภาษาเขมรที่ปรากฏร่วมกับคำนามประเภทสิ่งของมีประเด็นที่น่าสนใจศึกษา เนื่องจากอาจทำให้เข้าใจมุมมองหรือแนวคิดเกี่ยวกับการเลือกใช้คำลักษณนามของผู้ใช้ภาษาเขมรที่มีต่อวัตถุต่าง ๆ ได้ และสาเหตุอีกประการหนึ่งที่ทำให้คำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งของในภาษาเขมรมีความน่าสนใจ

คือกรรณิการ์ ชินะโชติ (2522) ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่าคำลักษณนามในภาษาเขมรพบตั้งแต่ภาษาเขมรยุคโบราณและภาษาเขมรยุคกลาง แต่ส่วนใหญ่เป็นคำลักษณนามบอกมาตรา ชั่ง ตวง วัด คำลักษณนามบอกบุคคล คำลักษณนามบอกเวลา ส่วนคำลักษณนามบอกสิ่งของพบน้อยเมื่อเทียบกับภาษาเขมรยุคปัจจุบัน ตัวอย่างเช่น พระศรีรัตนมหาโพธิ 30 เต็มวัน “พระศรีรัตนมหาโพธิ 30 ต้น” (กรรณิการ์ ชินะโชติ, 2522, น. 260) อย่างไรก็ตาม กรรณิการ์ ชินะโชติพบว่าคำลักษณนามบอกสิ่งของมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในภาษาเขมรยุคปัจจุบัน นอกจากนี้ คำลักษณนามบอกสิ่งของหลาย ๆ คำก็คล้ายคลึงกับภาษาไทย จากข้อสังเกตด้านจำนวนคำลักษณนามที่เพิ่มมากขึ้นและลักษณะการใช้คำลักษณนามสำหรับสิ่งของในภาษาเขมรที่มีทั้งความคล้ายคลึงและแตกต่างกับภาษาไทยทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษา คำลักษณนามสำหรับสิ่งของที่มีรูปทรงต่าง ๆ เพื่อศึกษาว่าในภาษาเขมรมีคำลักษณนามที่ใช้เป็นหน่วยนับเฉพาะกับค่านามบอกสิ่งของอย่างไรบ้าง และคำลักษณนามแต่ละคำนั้นพบการจำแนกประเภทการใช้อย่างไร โดยพิจารณาจากลักษณะของค่านามที่ปรากฏกับคำลักษณนามนั้น ๆ

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลคำลักษณนามในภาษาเขมรจากพจนานุกรมภาษาเขมร-อังกฤษ คือ វចនានុក្រមខ្មែរ-អង់គ្លេស (Modern Cambodian-English Dictionary) ของ Robert K. Headley. Jr Rath Chim และ Ok Soeum (1997) และตำรา វេយ្យាករណ៍ភាសាខ្មែរ (ไวยากรณ์ภาษาเขมร) ของฮีน สก (เบ็ญ สุก, 2007) เพื่อรวบรวมและศึกษาคำภาษาเขมรที่ใช้เป็นคำลักษณนาม นอกจากนี้ผู้วิจัยยังเก็บข้อมูลจากหนังสือแบบเรียนพื้นฐานที่เขียนเป็นภาษาเขมรจำนวน 4 เล่ม ได้แก่ គណិតវិទ្យា ថ្នាក់ទី ៣ (แบบเรียนวิชาคณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3) และគណិតវិទ្យា ថ្នាក់ទី ៦ (แบบเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) และ ភាសាខ្មែរអានសរសេរ ថ្នាក់ទី

๒ (แบบเรียนวิชาภาษาเขมร อ่าน เขียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2)¹ และ ភាសាខ្មែរ ថ្នាក់ទី ៦ (แบบเรียนวิชาภาษาเขมร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) โดยเก็บตัวอย่างประโยคที่มีคำลักษณนามเพื่อให้เห็นการใช้คำลักษณนามในภาษาเขมรจากข้อมูลปัจจุบันเพิ่มมากขึ้น เหตุที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาคำลักษณนามจากพจนานุกรม វចនានុក្រមខ្មែរ-អង់គ្លេស (Modern Cambodian-English Dictionary) เนื่องจากผู้วิจัยประสงค์จะเก็บข้อมูลคำลักษณนามในภาษาเขมรปัจจุบันและพจนานุกรมเล่มดังกล่าวนี้ได้ระบุชนิดของคำและแสดงข้อมูลเกี่ยวกับคำที่ใช้เป็นคำลักษณนามไว้อย่างชัดเจน นอกจากนั้น เพื่อให้เก็บข้อมูลได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงเลือกเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากหนังสือแบบเรียนพื้นฐานที่เขียนเป็นภาษาเขมรจำนวน 2 วิชาด้วย คือ วิชาคณิตศาสตร์และวิชาภาษาเขมร เนื่องจากหนังสือเรียนวิชาคณิตศาสตร์มีเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้ตัวเลขและพบโจทย์ที่ปรากฏการใช้คำลักษณนามเป็นจำนวนมาก และหนังสือเรียนวิชาภาษาเขมรมีเนื้อหาประเภทบทอ่านหลากหลาย ทำให้พบการใช้คำลักษณนามกับคำนามประเภทสิ่งของต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นด้วย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

1. แนวคิดเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมาย

การวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายเป็นวิธีการจำแนกคำออกจากคำอื่น ด้วยการแจกแจงความหมายออกเป็นความหมายย่อยหรือเรียกว่า อรรถลักษณะ

¹ เนื่องจากแหล่งข้อมูลออนไลน์ที่ผู้วิจัยใช้ศึกษา คือ เว็บไซต์ <http://www.elibraryofcambodia.org/> ไม่พบข้อมูลแบบเรียนวิชาภาษาเขมร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยจึงใช้แบบเรียนวิชาภาษาเขมรในระดับชั้นที่ใกล้เคียงกัน คือ แบบเรียนวิชาภาษาเขมร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 แทน

(semantic features) เพียรศิริ วงศ์วิภานนท์ (2525) กล่าวถึงหลักการเบื้องต้นของการวิเคราะห์อรรถลักษณะ (componential analysis) 2 ประการ คือ

1. ความหมายของคำนำมาแจกเป็นส่วนความหมายย่อยได้ ส่วนย่อยเหล่านี้เรียกว่า อรรถลักษณะ (semantic feature หรือ semantic component)

2. อรรถลักษณะเด่นแต่ละประการที่ประกอบขึ้นมาเป็นความหมายของคำแต่ละคำนั้น ไม่ใช่ อรรถลักษณะที่พบในคำเพียงคำเดียว กล่าวคือ อรรถลักษณะเป็นเครื่องช่วยให้เราเห็นความสัมพันธ์ของความหมายของคำต่าง ๆ

นอกจากนี้ ซาอิด (Saeed, 1997 อ้างถึงใน ศิริวรรณ ประสพสุข, ทัศนาลัย บุรพาชีพ และชนิษฐา ใจโน, 2560, น. 119) ยังกล่าวว่าการวิเคราะห์อรรถลักษณะช่วยให้เข้าใจความหมายของคำได้ดียิ่งขึ้นและยังช่วยจัดกลุ่มคำหรือจำแนกคำออกจากคำอื่น ๆ ได้โดยใช้ความสัมพันธ์ทางความหมายเป็นเกณฑ์

การศึกษาความหมายด้วยการวิเคราะห์อรรถลักษณะจะช่วยจำแนกคำให้ต่างกับคำอื่น ๆ ในแวดวงความหมายเดียวกันได้ มักแสดงค่าบวก (+) หรือค่าลบ (-) แบ่งเป็น 3 ลักษณะ (Leech, 1981; เพียรศิริ วงศ์วิภานนท์, 2525) ได้แก่

1. อรรถลักษณะทวิภาค (binary semantic feature) เป็นอรรถลักษณะคู่ตรงข้าม กล่าวคือใช้คำเดียวกัน แสดงความหมายตรงข้ามกันด้วยเครื่องหมาย + และ - เช่น อรรถลักษณะ [+ใหญ่] หมายถึง คำานั้นเป็นสิ่งที่มีความใหญ่ และอรรถลักษณะ [-ใหญ่] หมายถึง คำานั้นเป็นสิ่งที่มีความเล็ก

2. อรรถลักษณะพรรณนา (descriptive semantic feature) เป็นอรรถลักษณะที่ใช้พรรณนาความหมายของคำ แสดงเครื่องหมาย + เพียงอย่างเดียวหรือไม่แสดงเครื่องหมาย + ก็ได้

3. อรรถลักษณะเด่น (distinctive semantic feature) เป็นอรรถลักษณะที่มีความหมายโดยนัยเกี่ยวกับอรรถลักษณะอื่น บางกรณีการวิเคราะห์อรรถลักษณะของคำอาจ

เลือกใช้เฉพาะอรรถลักษณะเด่นเท่านั้น ไม่จำเป็นต้องแสดงอรรถลักษณะทั้งหมด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

พ่อ	$\begin{bmatrix} +\text{มนุษย์} \\ +\text{โตแล้ว} \\ +\text{มีลูก} \\ +\text{ชาย} \end{bmatrix}$	แม่	$\begin{bmatrix} +\text{มนุษย์} \\ +\text{โตแล้ว} \\ +\text{มีลูก} \\ -\text{ชาย} \end{bmatrix}$
-----	--	-----	--

จากตัวอย่างข้างต้น คำว่า “พ่อ” และ “แม่” แสดงความหมายย่อยที่มีทั้งส่วนเหมือนกันโดยแสดงค่าบวก ได้แก่ [+มนุษย์] [+โตแล้ว] และ [+มีลูก] และความหมายย่อยที่ทำให้คำสองคำนี้แตกต่างกัน คือ มิติความหมายเกี่ยวกับเพศสภาพ ซึ่ง “พ่อ” แสดงความหมายย่อย [+ชาย] ขณะที่ “แม่” แสดงความหมายย่อย [-ชาย] หมายความว่าองค์ประกอบย่อยทางความหมายของคำว่า “แม่” ไม่มีความหมายที่บ่งชี้ถึงความเป็นเพศชายซึ่งหมายถึงเพศหญิง การแสดงค่าบวกและค่าลบช่วยให้เห็นความแตกต่างระหว่างคำ และสามารถจำแนกคำออกจากกันได้ดียิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ความหมายของลักษณนามในบทความวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะนำแนวคิดเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายมาใช้พิจารณาความหมายของลักษณนามที่ปรากฏร่วมกับคำนามอื่น เพื่อจำแนกประเภทลักษณนามในภาษาเขมร

2. แนวคิดเรื่องการจำแนกประเภทคำลักษณนาม

อัลลัน (Allan, 1977) ศึกษาภาษาที่มีการใช้คำลักษณนามและจำแนกประเภทอรรถลักษณะของคำลักษณนามออกเป็น 7 ประเภท ได้แก่ อรรถลักษณะแสดงลักษณะของวัตถุ (material) รูปร่าง (shape) ความคงตัวของวัตถุ (consistency) ขนาดของวัตถุ

(size) สถานที่ (location) การจัดลักษณะ (arrangement) และปริมาณ (quanta) ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะใช้ประเภทย่อยลักษณะเพียง 3 ประเภทเท่านั้น เนื่องจากอรรถลักษณะทั้ง 3 ประเภทเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์คำลักษณนามที่ใช้กับคำนามประเภทสิ่งของได้แก่

1. อรรถลักษณะแสดงรูปร่าง (shape) แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1.1) กลุ่มรูปร่างมีมิติ (dimensional subcategories) หมายถึง สิ่งของที่มีความกว้าง ความยาว ฐาน หรือมุมเด่นชัด ได้แก่ สิ่งที่มีรูปร่างยาวเป็นรูปร่างเด่น สิ่งที่มีรูปร่างแบนเป็นรูปร่างเด่น และสิ่งที่มีรูปร่างกลมเป็นรูปร่างเด่น

1.2) กลุ่มรูปร่างที่ไม่มีมิติชัดเจน (non-dimensional subcategories) หมายถึง สิ่งของที่ไม่สามารถระบุความกว้าง ความยาว ฐาน หรือมุมได้เด่นชัด แต่มีลักษณะอื่นเป็นลักษณะเด่น ได้แก่ สิ่งที่มีความโค้งงอเป็นลักษณะเด่น สิ่งที่มีความกลวงเป็นลักษณะเด่น และสิ่งที่มีเส้นรอบวงคล้ายวงแหวนเป็นลักษณะเด่น

2. อรรถลักษณะแสดงความคงตัวของวัตถุ (consistency) ได้แก่ สิ่งที่มีความยืดหยุ่น (flexible) สิ่งที่มีความแข็ง (rigid) และสิ่งที่มีความเหลว (liquid)

3. อรรถลักษณะแสดงขนาดของวัตถุ (size) ได้แก่ สิ่งที่มีขนาดใหญ่ (big) และสิ่งที่มีขนาดเล็ก (small) นอกจากอรรถลักษณะแสดงขนาดของวัตถุที่มีลักษณะเป็นรูปธรรมแล้ว อัลลัน (Allan, 1977) ยังเสนอเพิ่มเติมว่า ในบางภาษาความเล็กหรือใหญ่มีความหมายรวมถึงความสำคัญหรือสถานะของสิ่งดังกล่าวอีกด้วย

นอกจากนี้ ผู้วิจัยจะใช้แนวทางการวิเคราะห์อรรถลักษณะของคำลักษณนามของโซ (T'sou, 1976) มาประกอบ โดยเลือกใช้เฉพาะอรรถลักษณะที่แตกต่างกับการจำแนกประเภทย่อยลักษณะของคำลักษณนามตามแนวทางของอัลลัน (Allan, 1977) ดังนี้

1. อรรถลักษณะแสดงลักษณะการเคลื่อนที่
2. อรรถลักษณะแสดงลักษณะทางวัฒนธรรม (culture attributes)

ได้แก่ อรรถลักษณะแสดงความหมายเกี่ยวกับเครื่องแต่งกาย และอรรถลักษณะแสดงความหมายเกี่ยวกับเครื่องมือ (T'sou, 1976)

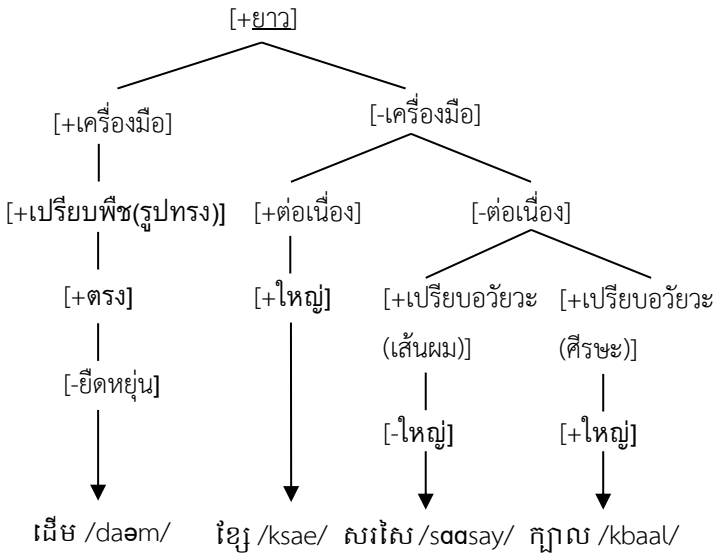
คำลักษณนามบอกรูปทรงในภาษาเขมร

จากการเก็บข้อมูลคำลักษณนามสำหรับสิ่งของจากพจนานุกรม ตำราไวยากรณ์ และหนังสือแบบเรียนวิชาคณิตศาสตร์และภาษาเขมรชั้นประถมศึกษาจำนวน 4 เล่ม พบคำลักษณนามทั้งสิ้น 15 คำ ได้แก่ ‘เดี๋ย /daəm/ ต้น’ ‘สวโร /sɑɑsay/ เส้น’ ‘กฺฎาญ /kbaal/ หัว’ ‘โฮญ /ksae/ สาย’ ‘ตฺฌำญ /ptean/ ผืน’ ‘สญฺญิก /sanlek/ ใบ’ ‘ตฺฌាប់ /cbap/ ฉบับ’ ‘เฟรน /phaen/ ปีก’ ‘ตฺฌុង /duəŋ/ ดวง’ ‘รง /vəŋ/ วง’ ‘กน /kan/ ท่อน’ ‘โครำบ /kroap/ เม็ด’ ‘ดฺม /dom/ ก้อน’ ‘ขฺน /knoaŋ/ หลัง’ และ ‘ทฺเรญ /kriəŋ/ เครื่อง’ สามารถจำแนกประเภทการใช้คำลักษณนามร่วมกับสิ่งของต่าง ๆ ได้ 2 กลุ่ม ดังนี้

1. คำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งของที่มีรูปทรงชัดเจน

คำลักษณนามประเภทนี้หมายถึง คำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งของที่มีรูปทรงมีมิติชัดเจน (dimensional subcategories) อัลลัน (Allan, 1977) กล่าวว่ารูปทรงที่มีมิติชัดเจน ได้แก่ สิ่งของที่มีรูปทรงยาว รูปทรงแบน และรูปทรงกลมเด่นชัด ในภาษาเขมรพบคำลักษณนาม ดังนี้

1.1 คำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งของที่มีรูปทรงยาวเป็นลักษณะเด่น พบจำนวน 4 คำ ได้แก่ คำว่า ‘เดี๋ย /daəm/ ต้น’ ‘โฮญ /ksae/ สาย’ ‘สวโร /sɑɑsay/ เส้น’ และ ‘กฺฎาญ /kbaal/ หัว’ จำแนกหน่วยอรรถลักษณะได้ดังนี้

คำลักษณะนาม ‘เมีষ /daəm/ ต้น’

ปรากฏใช้ร่วมกับคำนามประเภทสิ่งของที่มีรูปทรงยาว พิจารณาจากตัวอย่างได้ดังนี้

- (7) ខ្ញុំមានខ្មៅដៃពីរដើម
 /knom mien kmavday pii daəm/
 ฉัน มี ดินสอ สอง ต้น
 ‘ฉันมีดินสอ 2 แท่ง’

(ภาสกาไกรมาส สระโส ฐากูจี ๒, 2016, p. 71)

(8) สุทธิมาสตฺหิ: ๖๕ เตีย

/soʔphii mien caŋkəh hoksəppram daəm/

สุทธิ มี ตะเกียบ หกลีบห้า ต้น

‘สุทธิมีตะเกียบ 65 ข้าง’

(ภาสาไฮุมาสตฺหิ ฐากุจี ๒, 2016, p. 29)

(9) กำเกื้อมฺยเตีย

/kampləəŋ muəy daəm/

ปิ่น หนึ่ง ต้น

‘ปิ่น 1 กระบอก’

(โรธาสุทธิไฮุ-หน้เกื้อส, 2007, p. 395)

คำว่า ‘เตีย /daəm/ ต้น’ เป็นคำนามมีความหมายว่า ลำต้น เช่น เตียเดี /daəmcheə/ “ต้นไม้” และใช้เป็นคำลักษณนาม เช่น ใเก 9 เตีย /daek muəy daəm/ “เหล็ก 1 ต้น” (บรรจบ พันธุมธา, 2516, น. 149) นอกจากนี้ ยังพบตัวอย่างที่คำลักษณนามดังกล่าวใช้เป็นคำลักษณนามสำหรับพืชด้วย ดังนี้

(10) กาลเตียเรื้อย มาสทฺฐยฺยเตีย

/kaal daəm laəy mien koon rihəy

เวลา เต็ม แล้ว มี ลูก ใ

muəy daəm/

หนึ่ง ต้น

‘แต่เต็มมา มีใเ่็กหนึ่งต้น’

(ภาสาไฮุ ฐากุจี ๖, 2017, p. 48)

(11) เสร้เณ้ไคร่เกุ่ยเหียสววยตัมมวเหีย

/nɪv ləə kreɛ kraom daəmsvaay thom

ที่ บน แคร่ ใต้ ตันมะม่วง ใหญ่

muəy daəm/

หนึ่ง ตัน

‘บนแคร่ใต้ตัมมะม่วงใหญ่ตันหนึ่ง’

(ภาสาไซร ฐาก์จี ๖, 2017, p. 31)

จากตัวอย่างที่ (10) – (11) จะเห็นว่า ‘เหีย /daəm/ ตัน’ ใช้เป็น คำลักษณนามสำหรับพีช เช่น บูลู /rihsəy/ “ตันไผ่” เหียสววย /daəmsvaay/ “ตัมมะม่วง” คำนามเหล่านี้มีลักษณะสำคัญคือเป็นพีชที่มีรูปทรงยาว มีส่วนลำต้นเป็น ลักษณะเด่น และคำลักษณนาม ‘เหีย /daəm/ ตัน’ ใช้เป็นคำลักษณนามสำหรับสิ่งของด้วย ดังจะเห็นได้จากตัวอย่าง (7) – (9) พบคำนามที่ใช้กับคำลักษณนาม ‘เหีย /daəm/ ตัน’ ได้แก่ เสร้เณ้ /kmavday/ “ดินสอ” ฐเกีย /caŋkəh/ “ตะเกียบ” และ กำเกีย /kampləəŋ/ “ปิ่น” คำนามเหล่านี้มีลักษณะเด่นคือรูปทรงยาวตรง ดังนั้นจึงมีองค์ประกอบทางความหมายของ คำลักษณนาม [+ยาว] และ [+ตรง] นอกจากนี้ ยังประกอบด้วยอรรถลักษณะ [+เครื่องมือ] [+ตรง] และ [-ยืดหยุ่น] แสดงความหมายว่าคำนามที่ใช้กับคำลักษณนาม ดังกล่าวเป็นวัตถุที่ใช้เป็นเครื่องมือและเป็นวัตถุที่ไม่ยืดหยุ่น คำลักษณนาม ‘เหีย /daəm/ ตัน’ ที่ใช้กับสิ่งของอาจสันนิษฐานได้ว่าเกิดจากปัจจัยอุปลักษณะเปรียบเทียบ ลักษณะเด่นที่วัตถุทั้งสองประเภทมีร่วมกันคือรูปทรงยาวตรงของวัตถุเทียบกับส่วนลำต้น ของต้นไม้ จึงประกอบด้วยอรรถลักษณะ [+เปรียบเทียบ (รูปทรง)] ดังนั้น วัตถุใดที่มีรูปทรงยาว ตรงอย่างลำต้นของพีช ในโครงสร้างนามวลีบอกจำนวนมักปรากฏร่วมกับคำลักษณนาม ‘เหีย /daəm/ ตัน’

คำลักษณนาม ‘โฮง /ksae/ สาย’

คำลักษณนาม ‘โฮง /ksae/ สาย’ ใช้ร่วมกับสิ่งที่มีรูปทรงยาว และมีอรรถลักษณะสำคัญที่ทำให้คำลักษณนาม ‘โฮง /ksae/ สาย’ แตกต่างจากคำลักษณนาม ‘เดื้ย/daəm/ ต้น’ คือ คำว่า ‘โฮง /ksae/ สาย’ สามารถใช้เป็นคำลักษณนามของสิ่งของที่มีความต่อเนื่องกัน ดังตัวอย่างประโยคต่อไปนี้

(12) **รเะเฐื้งมูยโฮง**

/rotehpləŋ muəy ksae/

รถไฟ หนึ่ง สาย

‘รถไฟหนึ่งขบวน’

(ไธธานุภฤษฐีโฮง-หังเฐืล, 1997, p. 164)

(13) **ผู่มูยโฮง**

/pləv muəy ksae/

ถนน หนึ่ง สาย

‘ถนน 1 สาย’

(ตณัฏฐวิภู ฐำกัจี ๓, 2018, p. 34)

จากตัวอย่าง (12) - (13) พบคำนามที่ใช้ร่วมกับคำลักษณนาม ‘โฮง /ksae/ สาย’ ได้แก่ รเะเฐื้ง/rotehpləŋ/ “รถไฟ” ผู่/pləv/ “ถนน” คำนามเหล่านี้มีลักษณะสำคัญคือรูปทรงยาว ประกอบด้วยอรรถลักษณะ [+ยาว] และอรรถลักษณะ [+ใหญ่] แสดงความหมายว่าคำนามที่ใช้กับคำลักษณนามนี้เป็นสิ่งที่มีขนาดใหญ่ นอกจากนี้ยังประกอบด้วยอรรถลักษณะ [+ต่อเนื่อง] แสดงความหมายว่าคำนามที่ใช้กับคำลักษณนามนี้

เป็นสิ่งที่มีความต่อเนื่องกัน จะเห็นได้จากรูปร่างของรถไฟที่เป็นขบวนมีตู้รถไฟต่อกันยาว เป็นสาย หรือลักษณะของถนนที่มีความยาวต่อเนื่องเป็นเส้นทาง เมื่อพิจารณาจากความหมายของคำว่า ‘ไ้ญ /ksae/ สาย’ ที่เป็นคำนาม หมายถึง สายหรือสิ่งที่ยาวต่อเนื่องกัน พบในคำประสม อาทิ ไ้ญจี้ก /ksaetik/ “สายน้ำ” ไ้ญเ้ญ /ksaepləŋ/ “สายไฟ” ล้วนมีลักษณะสำคัญร่วมกันคือ มีความต่อเนื่องเป็นสายยาวออกไป ดังนั้น คำว่า ‘ไ้ญ /ksae/ สาย’ จึงใช้เป็นคำลักษณนามสำหรับสิ่งของที่มีรูปทรงยาวและมีลักษณะสำคัญคือความต่อเนื่องเป็นแนวยาว

คำลักษณนาม ‘สรวไ้ส /saasay/ เส้น’

คำลักษณนาม ‘สรวไ้ส /saasay/ เส้น’ ในภาษาเขมรใช้กับสิ่งที่มีรูปทรงยาวเป็นเส้นและมักมีขนาดเล็ก พิจารณาจากตัวอย่างประโยค ดังนี้

(14) สกัมูยสรวไ้ส

/sak muəy saasay/

ผม หนึ่ง เส้น

‘ผม 1 เส้น’

(ธธานุรักษ์ฐีไ้ญหม่งเ้ส, 1997, p. 1,251)

(15) สรวไ้สหม่ปะมูยสรวไ้ส

/saasay?ambah muəy saasay/

เส้นด้าย หนึ่ง เส้น

‘เส้นด้าย 1 เส้น’

(ธธานุรักษ์ฐีไ้ญหม่งเ้ส, 1997, p. 1,251)

จากตัวอย่าง (14) – (15) พบคำนามที่ปรากฏร่วมกับคำลักษณนาม ‘สรวไส /saasay/ เส้น’ ได้แก่ คำว่า สก /sak/ “เส้นผม” และ สรวไสหิปะะ /saasayʔambah/ “เส้นด้าย” ซึ่งเป็นสิ่งที่มีลักษณะสำคัญคือเป็นเส้นยาวและมีขนาดเล็ก คำว่า สรวไส /saasay/ ที่เป็นคำนามมีความหมายว่า “เส้น” ลักษณะอย่างเส้นประสาทหรือเส้นผม จึงประกอบด้วยอรรถลักษณะ [+เปรียบอวัยวะ (เส้น)] หมายถึง คำลักษณนามนี้ใช้กับคำนามที่มีรูปทรงยาวเป็นเส้นบางคล้ายกับเส้นขนหรือเส้นประสาทของสิ่งมีชีวิต ในภาษาเขมรพบคำประสม เช่น คำว่า สรวไสสวูฏ /saasaysoot/ “เส้นไหม” สรวไสหิปะะ /saasayʔambah/ “เส้นด้าย” สรวไสตึงตัง /saasaypiingpien/ “ใยแมงมุม” จะเห็นว่าคำนามเหล่านี้ไม่ใช่อวัยวะ แต่มีลักษณะเด่นคือเป็นเส้นเล็กและบาง เปรียบได้กับเส้นผม จึงใช้กับคำลักษณนาม ‘สรวไส /saasay/ เส้น’ ด้วย สันนิษฐานได้ว่าอาจเกิดจากปัจจัยอุปลักษณะโดยเปรียบเทียบกับอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของสิ่งมีชีวิต อาทิ เส้นขน เส้นประสาท ที่มีลักษณะเป็นเส้นเล็กและบางมาใช้เป็นคำลักษณนามสำหรับคำนามที่มีลักษณะคล้ายกัน

คำลักษณนาม ‘กฺฎาล /kbaal/ หัว’

คำลักษณนาม ‘กฺฎาล /kbaal/ หัว’ ในภาษาเขมรที่ใช้กับสิ่งของพบว่าใช้เป็นคำลักษณนามสำหรับหนังสือเท่านั้น ดังตัวอย่างประโยคต่อไปนี้

(16) សៀវភៅយក្សាល្ហៃ 2 500 រៀល

/siəvphiv muey kbaal tlay

หนังสือ หนึ่ง หัว ราคา

piipoanpramrooy riəʔ/

สองพันห้าร้อย เรียล

‘หนังสือหนึ่งเล่ม ราคา 2,500 เรียล’

(คณิศรวิทย์ ฐากูรย์ ๓, 2018, p. 26)

(17) บณฺณาลัณยฆาสฺสเญฺรเก 25 กฺฎณ

/bannaalay mien siəvphiv

ห้องสมุด มี หนังสือ

mpheypram kbaal/

ยี่สิบห้า ห้า

‘ห้องสมุดมีหนังสือ 25 เล่ม’

(คณิศรวิทย์ ฐากูรย์ ๓, 2018, p. 15)

จากตัวอย่างประโยค (16) – (17) พบคำนามที่ปรากฏร่วมกับ
คำลักษณนาม ‘กฺฎณ /kbaal/ ห้า’ เพียงประเภทเดียวคือ เญฺรเก /siəvphiv/
“หนังสือ” ดังที่ ชื่น สก (เบ็ญ สุธ, 2007, p. 217) อธิบายการใช้คำลักษณนาม ‘กฺฎณ
/kbaal/ ห้า’ ว่าเป็นคำลักษณนามเฉพาะที่ใช้กับสิ่งของประเภทใดประเภทหนึ่งเท่านั้น
และในภาษาเขมรใช้เป็นคำลักษณนามสำหรับหนังสือ ผู้วิจัยวิเคราะห์และจำแนก
ประเภทคำลักษณนาม ‘กฺฎณ /kbaal/ ห้า’ จัดอยู่ในกลุ่มรูปทรงยาว มีอรรถลักษณะเด่น
คือ [+ยาว] โดยวิเคราะห์และจำแนกตามรูปทรงเด่นของวัตถุโดยพิจารณาจากความยาว
ของขอบหนังสือ และมีอรรถลักษณะ [+ใหญ่] และ [-ต่อเนื่อง] เพื่อแสดงความหมายว่า
คำนามที่ใช้กับคำลักษณนามนี้เป็นวัตถุขนาดใหญ่และไม่มีความต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม เมื่อ
พิจารณาคำว่า ‘กฺฎณ /kbaal/’ ที่เป็นคำนามในภาษาเขมรมีความหมายว่า ห้า หรือ
อวัยวะส่วนหัวของสิ่งมีชีวิต ใช้เป็นคำลักษณนามสำหรับคำนาม 2 ประเภท ได้แก่ คำนาม
ประเภทสิ่งมีชีวิต ใช้กับสัตว์ทุกชนิด และคำนามประเภทสิ่งไม่มีชีวิต ใช้กับหนังสือและ

สมุดเท่านั้น ในภาษาเขมรนำคำเรียกอวัยวะของร่างกายส่วนหัวมาใช้เป็นคำลักษณนาม อาจสันนิษฐานได้ว่าผู้ใช้ภาษาเขมรเห็นว่าอวัยวะส่วนหัวมีความสำคัญและเป็นสิ่งที่เห็นได้เด่นชัดที่สุด เมื่อใช้เป็นคำลักษณนามสำหรับสัตว์จึงใช้คำว่า ‘กฺฎาฬ /kbaal/ หัว’ ต่างกับภาษาไทยที่ใช้คำว่า ‘ตัว (body)’ ส่วนกรณีที่ใช้เป็นคำลักษณนามสำหรับหนังสือ อาจกล่าวได้ว่าเป็นการเรียกตามส่วนประกอบของหนังสือที่มีความสำคัญ คือ หัวเรื่องหรือชื่อเรื่องที่มีมักจะเขียนกำกับไว้ส่วนบนของหน้าปกหนังสือ จึงมีอรรถลักษณะ [+เปรียบอวัยวะ (ศีรษะ)] เพื่อแสดงความแตกต่างคำลักษณนาม ‘กฺฎาฬ /kbaal/ หัว’ ออกจากคำลักษณนามอื่นที่มีอรรถลักษณะ [+ยาว] เหมือนกัน

อย่างไรก็ดี จะเห็นว่าการใช้คำลักษณนามสำหรับหนังสือในภาษาเขมร ต่างกับคำลักษณนามในภาษาไทยที่ใช้คำว่า ‘เล่ม’ กรณีการ ชินะโชติ (2522, น. 239-240) กล่าวว่าคำลักษณนาม ‘กฺฎาฬ /kbaal/ หัว’ ที่ใช้กับหนังสือในภาษาเขมรได้รับอิทธิพลมาจากภาษาไทยประเภทคำลักษณนามแบบยืมแปล (loan translations) ในงานวิจัยเรื่อง คำลักษณนามในภาษาไทยถิ่นใต้ จังหวัดนครศรีธรรมราช ของเรณู ไชยจันทร์ (2541, น. 63) พบคำลักษณนาม ‘หัว’ ใช้กับต้นฉบับหนังสือ หนังสือพิมพ์ สมุด หนังสือ ตัวอย่างเช่น

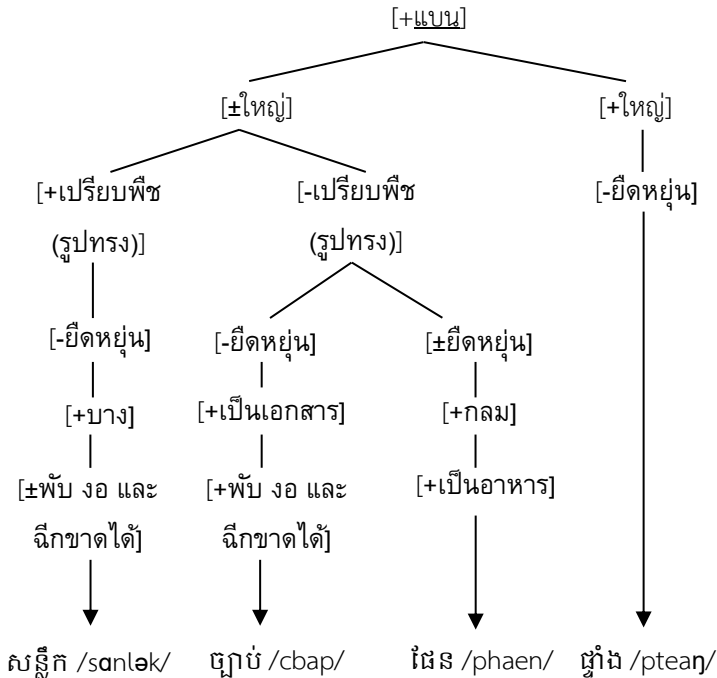
(18) เขียนแหม็ดสองหัวสมุด

‘เขียน(หนังสือ)หมดสมุดไปสองเล่ม’

(เรณู ไชยจันทร์, 2541, น. 63)

จึงอาจตั้งข้อสันนิษฐานได้ว่าคำลักษณนาม ‘หัว’ ที่ใช้สำหรับหนังสือ ในภาษาไทยอาจเป็นภาษาเก่า

1.2 คำลักษณะนามที่ใช้กับสิ่งของที่มีรูปทรงแบนเป็นลักษณะเด่น พบจำนวน 4 คำ ได้แก่ คำว่า ‘สฐีท /sanlək/ ใบ’ ‘ชฎาบ /cbap/ ฉบับ’ ‘ไผ่ส /phaen/ ปีก’ และ ‘ผู่้ง /pteaŋ/ ผืน’ จำแนกหน่วยย่อยลักษณะได้ดังนี้

คำลักษณะนาม ‘สฐีท /sanlək/ ใบ’

คำลักษณะนาม ‘สฐีท /sanlək/ ใบ’ ใช้เป็นคำลักษณะนามกับสิ่งของที่มีรูปทรงแบน ไม่ยืดยุ่น พิจารณาจากตัวอย่างประโยคต่อไปนี้

(19) มูยรยผุญรทีรสนลือก

/muəyɾɔy dollaa pii sanlək/

หนึ่งร้อย ดอลลาร์ สอง ใบ

‘(ธนบัตร) 100 ดอลลาร์ 2 ใบ’

(ธนาสุกรีฐีไกร-ห่มเทส, 1997, p. 1,227)

(20) กรดาสมูยรสนลือก

/kradaah muəy sanlək/

กระดาส หนึ่ง ใบ

‘กระดาส 1 แผ่น’

(ผยูกกรณภาสาไกร, 2007, p. 217)

(21) กรดาสลือก

/kdaa pii sanlək/

กระดาน สอง ใบ

‘กระดาน 2 แผ่น’

(ผยูกกรณภาสาไกร, 2007, p. 217)

จากตัวอย่าง (19) – (21) พบค่านามที่ใช้กับคำลักษณนาม ‘สนลือก /sanlək/ ใบ’ ได้แก่ ธนบัตร กระดาส และกระดาน ค่านามเหล่านี้มีรูปทรงแบนเป็นลักษณะเด่นและมีลักษณะบาง จึงประกอบด้วยอรรถลักษณะ [+แบน] เป็นอรรถลักษณะเด่น นอกจากนี้ยังประกอบด้วยอรรถลักษณะ [+บาง] [+เปรียบพืซ(รูปทรง)] [±ใหญ่] [±พับ งอ และฉีกขาดได้] และ [±ใหญ่] หมายถึง คำลักษณนามนี้ใช้กับค่านามที่มีลักษณะ

แบบบาง รูปทรงคล้ายคลึงกับส่วนใบไม้ของพีช ใช้ได้กับสิ่งที่มีขนาดเล็กและขนาดใหญ่ อาจพับ งอ และทำให้ฉีกขาดได้

อุไรศรี วรตะริน (2553, น. 280) กล่าวว่าคำว่า ‘สล็อต /sənlək/’ แปลว่า “ใบ แผ่น” และใช้เป็นคำลักษณนาม แผลงมาจากคำว่า ‘สลัก /slək/’ หมายถึง “ใบไม้”² นอกจากนี้ใช้เป็นคำลักษณนามสำหรับสิ่งของดังตัวอย่างข้างต้นแล้ว ยังใช้กับพีช ด้วย สันนิษฐานว่าคำลักษณนามนี้อาจเกิดจากปัจจัยอุปลักษณ์ เปรียบเทียบรูปทรงของ วัตถุที่มีลักษณะแบนและบางคล้ายคลึงกับลักษณะของใบไม้ อาจสันนิษฐานได้ว่าในภาษา เขมรคำลักษณนามดังกล่าวเริ่มต้นจากการใช้เป็นคำลักษณนามสำหรับพีช ต่อมาได้ขยาย การใช้ไปใช้กับสิ่งของที่มีรูปทรงแบนบางคล้ายกับใบไม้ เช่น กระดาษ กระดาน และ ธนบัตรด้วย

คำลักษณนาม ‘ฉุบ /cbap/ ฉบับ’

คำลักษณนาม ‘ฉุบ /cbap/ ฉบับ’ ใช้เป็นคำลักษณนามสำหรับสิ่งของ ที่มีรูปทรงแบนประเภทจดหมาย หนังสือพิมพ์ พบตัวอย่างดังนี้

(22) สับบุตฺตีรฉุบ

/sambot pii cbap/

จดหมาย สอง ฉบับ

² วรรณิการ์ ชินะโชติ (2522, น. 196-209) กล่าวว่าในภาษาเขมรยุคโบราณ คำว่า สลัก เป็นคำบอกจำนวนเท่ากับสี่ร้อยด้วย เช่น สลัก 1 ศต 1 มีค่าเท่ากับห้าร้อย (วรรณิการ์ ชินะโชติ, 2522, น. 209) เช่นเดียวกับในพจนานุกรม Dictionary of Old Khmer จากเว็บไซต์ SEAlang Library Khmer ให้ความหมายเกี่ยวกับคำว่า ‘สลัก /slək/’ เป็นคำนามหมายถึง ใบ หรือแผ่น และใช้เป็นคำลักษณนามแสดงหน่วยวัดมีปริมาณเท่ากับสี่ร้อย

‘จดหมาย 2 ฉบับ’

(ไธนาสุกรีชัยไธนา-หยังไธนา, 1997, p. 281)

(23) คาไสตธัฐ ๕๐ ฉบับ

/kaasaet camnuən haasəp cbap/

หนังสือพิมพ์ จำนวน ห้าสิบ ฉบับ

‘หนังสือพิมพ์จำนวน 50 ฉบับ’

(ศนิทวิญญู ฐากูรี ๓, 2018, p. 34)

ในภาษามลายูคำลักษณนาม ‘ฉบับ’ /cbap/ ฉบับ’ เป็นคำลักษณนามที่ใช้กับคำนามที่หมายถึงจดหมาย เอกสาร หรือหนังสือพิมพ์ (Headley et al., 1997, p. 281) คำนามเหล่านี้มีลักษณะเป็นหนังสือหรือเอกสารสำคัญ ลักษณะเด่นคือรูปทรงแบนและบาง จึงประกอบด้วยอรรถลักษณะ [+แบน] เป็นอรรถลักษณะเด่น และประกอบด้วยอรรถลักษณะ [+เป็นเอกสาร] และ [+พับ งอ และฉีกขาดได้] หมายถึง คำลักษณนามนี้ใช้กับคำนามที่มีรูปทรงแบน มีลักษณะสำคัญคือเป็นเอกสาร สามารถพับ งอ และฉีกขาดได้ อรรถลักษณะเหล่านี้ช่วยจำแนกคำลักษณนาม ‘ฉบับ’ /cbap/ ฉบับ’ ออกจากคำลักษณนามอื่น ๆ ที่ใช้กับวัตถุที่มีรูปทรงแบนเป็นลักษณะเด่นเหมือนกัน

คำว่า ‘ฉบับ’ /cbap/ ฉบับ’ หมายถึง กฎระเบียบ ข้อปฏิบัติ กฎหมาย ซึ่งล้วนเป็นสิ่งสำคัญและได้รับการจัดบันทึกไว้เป็นเอกสารมาแต่โบราณ ดังนั้น จึงอาจสันนิษฐานได้ว่าสิ่งที่มีลักษณะสำคัญเป็นเอกสารหรือเป็นข้อความที่มีการบันทึกไว้ไม่ว่าจะด้วยการเขียนหรือการพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ จดหมาย ในโครงสร้างนามวลีบอกจำนวนที่ปรากฏคำลักษณนามจึงพบใช้กับคำว่า ‘ฉบับ’ /cbap/ ฉบับ’

คำลักษณนาม ‘ไผ่ส /phaen/ ปีก’

คำลักษณนาม ‘ไผ่ส /phaen/ ปีก’ ในภาษาเขมรใช้สำหรับน้ำตาลปึกซึ่งเป็นน้ำตาลที่มีลักษณะเป็นแผ่นหนาคลายคล้ายคลึงกับก้อนน้ำตาลมะพร้าว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(24) **สុំสุมไผ่สปรำไผ่ส**

/som skɑɑphaen pram phaen/

ขอ น้ำตาลปึก ห้า ปีก

‘ขอน้ำตาลปึก 5 ปีก’

(ธนาสุกรีชัยไกร-หงษ์เศวต, 1997, p. 774)

จากตัวอย่างที่ (24) คำลักษณนาม ‘ไผ่ส /phaen/ ปีก’ ปรากฏร่วมกับคำว่า **สุมไผ่ส** /skɑɑphaen/ “น้ำตาลปึก” ซึ่งเป็นสิ่งที่มีรูปทรงแบน ประกอบด้วยอรรถลักษณะ [+แบน] เป็นอรรถลักษณะเด่น และประกอบด้วยอรรถลักษณะ [±ยืดหยุ่น] [+กลม] [+เป็นอาหาร] เป็นองค์ประกอบทางความหมายที่สามารถใช้จำแนกคำลักษณนาม ‘ไผ่ส /phaen/ ปีก’ ออกจากคำลักษณนามอื่นที่ใช้กับวัตถุที่มีรูปทรงแบนเป็นลักษณะสำคัญได้ เนื่องจากลักษณะสำคัญของน้ำตาลปึกนอกจากจะมีรูปทรงแบนแล้วยังมีลักษณะสำคัญคือมีรูปร่างกลม และสามารถใช้เป็นอาหารได้

เฮดลีย์และคณะ (Headley et al., 1997, p. 774) กล่าวว่า คำว่า ‘ไผ่ส /phaen/’ ที่เป็นคำลักษณนามจะใช้กับวัตถุที่มีรูปทรงแบนและหนาหรือพูนขึ้นเป็นกอง มักใช้ร่วมกับน้ำตาลปึก สันนิษฐานได้ว่าผู้ใช้ภาษาเขมรมิมองต่อการจำแนกน้ำตาลปึกว่ามีลักษณะสำคัญแตกต่างกับวัตถุรูปทรงแบนอื่น ๆ จึงมีการใช้คำลักษณนามเฉพาะกับน้ำตาลปึก นอกจากนี้ คำลักษณนาม ‘ไผ่ส /phaen/ ปีก’ ยังใช้กับคำนามประเภท

ไผ่สวญ /phaensvaay/ “มะม่วงกวน หรือส้มลิ้ม” (Promrat, 1999, p. 47) และ
สกุรเกตุ /skootnaot/ “น้ำตาลปึก หรือน้ำตาลบีบ” (บรรจบ พันธุเมธา, 2521,
น. 388) ด้วย สังเกตได้ว่าคำนามเหล่านี้หมายถึงสิ่งที่สามารถรับประทานได้ ดังนั้น
จึงประกอบด้วยอรรถลักษณะเด่น [+เป็นอาหาร] ด้วย หมายถึง คำลักษณนามนี้ใช้ได้กับ
คำนามที่มีลักษณะเป็นอาหาร และอรรถลักษณะดังกล่าวทำให้คำลักษณนาม ‘ไผ่ส
/phaen/ ปึก’ แยกออกจากคำลักษณนามบอกรูปทรงแบนคำอื่น ๆ ในกลุ่มเดียวกัน

คำลักษณนาม ‘ฝู้ง /ptean/ ผืน’

คำลักษณนาม ‘ฝู้ง /ptean/ ผืน’ ใช้เป็นคำลักษณนามกับสิ่งของที่มี
มีรูปทรงแบนขนาดใหญ่ พิจารณาจากตัวอย่างประโยคต่อไปนี้

(25) បានយកផ្នាកមួយផ្ទាំងទៅបោះភ្ជាប់នឹងទ្វារ

/baan yook plaak muəy ptean tiv

ได้ นำ ป้าย หนึ่ง ผืน ไป

bah pcoap niŋ tvie/

ตอก, ประทับ ติด กับ ประตู่

‘ได้นำป้ายหนึ่งแผ่นไปติดไว้กับประตู่’

(ภาสาไฮรู ฐากัจี ๖, 2017, p. 50)

(26) គំនូរបួនផ្ទាំង

/kumnuu buən ptean/

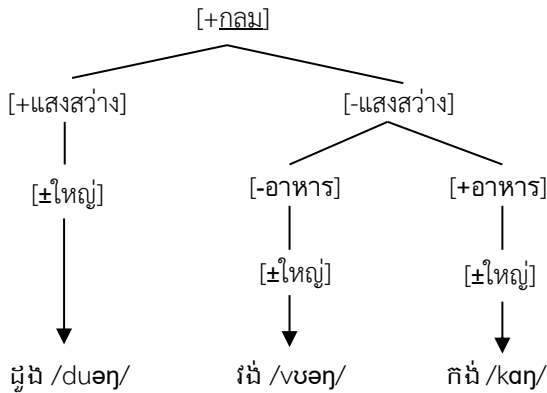
ภาพวาด สี่ ผืน

‘ภาพวาด 4 แผ่น’

(เบญจกมลภักสาไฮไร, 2007, p. 217)

จากตัวอย่าง (25) – (26) พบคำนามที่ใช้กับคำลักษณนาม ‘แผ้ง /ptean/ ผืน’ ได้แก่ แผ้ง /plaak/ “ป้าย” และ คัมมู /kumnuu/ “ภาพวาด” คำนามทั้งสองคำนี้เป็นวัตถุที่มีรูปทรงแบน จึงประกอบด้วยอรรถลักษณะ [+แบน] เป็นอรรถลักษณะเด่น ชิน สก (บีริส สุข, 2007, p. 217) กล่าวว่าคำลักษณนาม ‘แผ้ง /ptean/ ผืน’ ที่ใช้กับวัตถุประเภทภาพวาดจะมีลักษณะเป็นภาพวาดบนพื้นที่มีขนาดใหญ่และกว้าง เช่น ภาพจิตรกรรมฝาผนัง ดังนั้น จึงประกอบด้วยอรรถลักษณะ [+ใหญ่] และ [-ยึดหยุ่น] ด้วย คำว่า ‘แผ้ง /ptean/’ เป็นคำนามหมายถึง สิ่งที่มีขนาดใหญ่ ผิวหน้ากว้าง เช่น ผนัง กำแพง (Headley et al., 1997, p. 788) เมื่อใช้เป็นคำลักษณนามจึงใช้กับวัตถุที่มีรูปทรงเด่นเช่นลักษณะดังกล่าว จึงสันนิษฐานได้ว่าผู้ใช้ภาษาเขมรใช้เกณฑ์ขนาดของวัตถุจำแนกคำลักษณนาม ‘แผ้ง /ptean/ ผืน’ ออกจากคำลักษณนามอื่นที่ใช้กับวัตถุที่มีรูปทรงแบนเป็นลักษณะเด่นเหมือนกัน และผู้วิจัยสังเกตว่าคำลักษณนามดังกล่าวนี้จะไม่ใช่กับคำนามที่หมายถึงวัตถุรูปทรงแบนและมีขนาดเล็ก เช่น บัตร กระดาษ ธนบัตร จะใช้เฉพาะกับวัตถุที่มีขนาดใหญ่เท่านั้น

1.3 คำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งของที่มีรูปทรงกลมเป็นลักษณะเด่น พบจำนวน 3 คำ ได้แก่ คำว่า ‘ม้วน /duon/ ดวง’ ‘ม้วน /vuon/ วง’ และ ‘ก้น /kan/ ท่อน’ จำแนกหน่วยอรรถลักษณะได้ดังนี้

คำลักษณนาม ‘ผู้’ /duəŋ/ ดวง’

คำลักษณนาม ‘ผู้’ /duəŋ/ ดวง’ ใช้เป็นคำลักษณนามสำหรับสิ่งของที่มีรูปทรงกลมประเภทดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ ดวงดาว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(27) ผู้แทกยูผู้

/duəŋtaaraa muəy duəŋ/

ดวงดาว หนึ่ง ดวง

‘ดวงดาว 1 ดวง’

(Promrat, 1999, p. 45)

จากตัวอย่าง (27) คำลักษณนาม ‘ผู้’ /duəŋ/ ดวง’ ปรากฏร่วมกับคำนาม ผู้แทก /duəŋtaaraa/ “ดวงดาว” เป็นวัตถุที่มีทรงกลมเป็นรูปทรงเด่น และมีลักษณะสำคัญคือมีแสงสว่าง จึงประกอบด้วยอรรถลักษณะ [+กลม] และ [+แสงสว่าง] เป็นอรรถลักษณะเด่น หมายถึง คำลักษณนามนี้ใช้กับคำนามที่มีรูปทรงกลม

และมีแสงสว่างเป็นลักษณะสำคัญ และอรรถลักษณะดังกล่าวเป็นองค์ประกอบทางความหมายที่ทำให้คำลักษณนาม ‘**ដួង** /duəŋ/ ดวง’ จำแนกออกจากคำลักษณนามคำอื่นที่ใช้กับวัตถุที่มีรูปทรงกลมเหมือนกัน อย่างไรก็ตาม คำว่า ‘**ដួង** /duəŋ/’ ที่เป็นคำนาม หมายถึง สิ่งที่มีลักษณะกลม เช่น โลก (globe) (Headley et al., 1997, p. 394) และใช้ประกอบเป็นคำประสม เช่น **ដួងខែ** /duəŋkhae/ “พระจันทร์” **ដួងផ្កាយ** /duəŋpkay/ “ดวงดาว” ดังนั้น เมื่อวัตถุใดที่มีรูปทรงกลมและมีแสงสว่างเป็นลักษณะสำคัญ คำลักษณนามในภาษาเขมรที่ปรากฏร่วมกับคำนามประเภทนี้จึงใช้คำว่า ‘**ដួង** /duəŋ/ ดวง’

คำลักษณนาม ‘**វង់** /vəŋ/ วง’

คำลักษณนาม ‘**វង់** /vəŋ/ วง’ ใช้เป็นคำลักษณนามสำหรับสิ่งของที่มีเส้นรอบวงเป็นรูปทรงกลม พิจารณาจากตัวอย่างต่อไปนี้

(28) **ចិញ្ចៀនមួយវង់**

/cəŋcien muəy vəŋ/

แหวน หนึ่ง วง

‘แหวน 1 วง’

(ดิธนาสุกรีชัยโชติ-หะเลิศจ, 1997, p. 1,139)

(29) **ល្បែងស៊ីសងដប់វង់**

/lbaeŋsiisaŋ dap vəŋ/

วงพนัน สิบ วง

‘วงพนัน 10 วง’

(เมฆุฏกรณภาสาโชติ, 2007, p. 218)

จากตัวอย่างที่ (28) – (29) คำลักษณนาม ‘វង់ /vɔŋ/ วง’ ปรากฏร่วมกับคำนาม ចិញ្ចៀន /cɛŋcien/ “แหวน” และ លែង្កង់ស៊ីសង់ /laeŋsiisaŋ/ “วงพนัน” หรือ “กลุ่มพนัน” คำนามทั้งสองคำนี้มีลักษณะเด่นคือมีเส้นรอบวงเป็นรูปวงกลม จึงประกอบด้วยอรรถลักษณะเด่น [+กลม] และมีอรรถลักษณะ [-สว่าง] เป็นอรรถลักษณะสำคัญเพื่อแยกความแตกต่างระหว่างคำลักษณนาม ‘វង់ /vɔŋ/ วง’ ออกจากคำลักษณนามอื่นที่ใช้กับวัตถุที่มีรูปทรงกลมเป็นลักษณะเด่นเหมือนกัน ในภาษาเขมร คำว่า ‘វង់ /vɔŋ/’ ที่เป็นคำนาม หมายถึง สิ่งที่มีลักษณะเป็นวงหรือเป็นเส้นโค้งบรรจบกันเป็นรูปวงกลม เช่น แหวน หรือกลุ่มคนที่นั่งล้อมกันเป็นวงกลม เช่น นั่งล้อมวงเล่นไพ่ หรือเตี กนั่งล้อมวงเพื่อเล่นเกม (Headley et al., 1997, p. 1,139) พบใช้ประกอบกับคำประสม เช่น វង់ភ្លេង /vɔŋpleeŋ/ “วงดนตรี” វង់រៀន /vɔŋvieuŋ/ “วงเวียน” เมื่อใช้เป็นคำลักษณนามจะใช้กับวัตถุใด ๆ ก็ตามที่มีรูปทรงกลม และมีลักษณะสำคัญคือเป็นเส้นโค้งมาบรรจบกันเป็นรูปวงกลม เช่น แหวน อย่างไรก็ตาม คำลักษณนาม ‘វង់ /vɔŋ/ วง’ พบการใช้ร่วมกับวงดนตรีด้วย คำลักษณนามดังกล่าวนี้คล้ายกับคำลักษณนาม วง ในภาษาไทยที่ใช้เป็นคำลักษณนามสำหรับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เกิดจากการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นชุดหรือหมู่คณะ เช่น เครื่องสายวงหนึ่ง แตรวงวงหนึ่ง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) วรรณิการ์ ชินะโชติ (2522, น. 237) กล่าวว่าภาษาเขมรยืมคำลักษณนาม วง ในภาษาไทยไปใช้ในภาษาเขมรจึงมีคำลักษณนาม วง (វង់ /vɔŋ/) ใช้ร่วมกับเครื่องดนตรี แหวน มโหรีด้วย ดังนั้น จึงสันนิษฐานว่าคำลักษณนาม វង់ /vɔŋ/ ที่ใช้กับวงดนตรีนี้เป็น การยืมคำศัพท์จากภาษาไทย

คำลักษณนาม ‘កង់ /kaŋ/ ท่อน’

คำลักษณนาม ‘កង់ /kaŋ/ ท่อน’ ที่พบในงานวิจัยพบใช้กับคำนามประเภทเนื้อสัตว์ที่ถูกหั่นเป็นท่อน ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(30) กล้วยแก่ง

/trəy muəy kaŋ/

ปลา หนึ่ง ท่อน

‘ปลาหนึ่งชิ้น’

(รณาสกุลกรฐฐีไธร-ห้งหลุส, 1997, p. 8)

คำลักษณนาม ‘แก่ง /kaŋ/ ท่อน’ ที่เป็นคำนามหมายถึง ล้อ พบในคำประสมภาษาเขมร เช่น แก่งรเร: /kaŋroteh/ “ล้อเกวียน” แก่งจกาน /kaŋlaan/ “ล้อรถ” ทั้งสองคำนี้มีลักษณะสำคัญคือกลมหนาคล้ายกับล้อรถ เมื่อใช้เป็นคำลักษณนามจึงใช้กับสิ่งที่มีลักษณะกลมและหนาเปรียบได้กับล้อรถ

จากตัวอย่างที่ (30) คำนามที่ใช้กับคำลักษณนาม ‘แก่ง /kaŋ/ ท่อน’ คือ กล้วย /trəy/ “ปลา” ในที่นี้หมายถึงเนื้อปลาที่ตัดเป็นท่อน คำลักษณนามดังกล่าวจึงประกอบด้วยอรรถลักษณะ [+กลม] เป็นอรรถลักษณะเด่น และประกอบด้วยอรรถลักษณะ [+อาหาร] [±ใหญ่] แสดงความหมายว่าคำลักษณนามดังกล่าวพบใช้กับคำนามที่มีลักษณะกลมและมีลักษณะสำคัญคือเป็นอาหารได้ ใช้ได้กับสิ่งที่มีขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ทั้งนี้ บรรจบ พันธุเมธา (2516, น. 2) กล่าวถึงคำว่า ‘แก่ง /kaŋ/ ท่อน’ ที่ใช้เป็นคำลักษณนามว่า ใช้กับสิ่งของหรือวัตถุที่มีลักษณะถูกหั่นเป็นท่อน ๆ เช่น ปลาแก่ง /yook ʔampiv mooŋ kat cie kaŋ kaŋ/ “เอาอ้อยมาตัดเป็นข้อ ๆ”

2. คำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งของที่ไม่มีรูปทรงชัดเจน

คำลักษณนามประเภทนี้หมายถึงคำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งของที่ไม่มีรูปทรงชัดเจน (Non-dimensional subcategories) อัลลัน (Allan, 1977) อธิบายว่าวัตถุประเภทนี้ไม่มีรูปทรงที่ไม่มีมิติชัดเจน แต่มีลักษณะสำคัญอื่นเป็นลักษณะเด่น ได้แก่

2.1 คำลักษณะนามที่ใช้กับสิ่งของที่มีรูปทรงโค้งเป็นลักษณะเด่น พบในภาษา
เขมรจำนวน 1 คำ คือ คำว่า ‘ไครប់ /kroap/’

คำลักษณะนาม ‘ไครប់ /kroap/ เม็ด’

+โค้ง
+เปรียบพีช (รูปทรง)
-ใหญ่
-ยืดหยุ่น
±อาหาร

คำลักษณะนาม ‘ไครប់ /kroap/ เม็ด’ ใช้กับวัตถุที่มีรูปทรงโค้งเป็น
ลักษณะเด่น พิจารณาจากตัวอย่างต่อไปนี้

(31) สุนไครប់ ๗ ไครប់

/skɑɑkroap prampil kroap/

ลูกอม เจ็ด เม็ด

‘ลูกอม 7 เม็ด’

(คณิศริฎา ฐากัจี ๓, 2018, p. 67)

(32) สัตติ ๒๐๓ ไครប់

/sottie piirɔɔybɔy kroap/

ไข่เป็ด สองร้อยสาม เม็ด

‘ไข่เป็ด 203 ฟอง’

(คณิศริฎา ฐากัจี ๓, 2018, p. 72)

คำว่า ‘โครាប់ /kroap/’ ที่เป็นคำนาม หมายถึง เมล็ดพืช เช่น โครាប់ขุร /kroapknol/ “เม็ดขนุน” โครាប់สโถก /kroapsandaek/ “เม็ดถั่ว” (บรรจบ พันธุมธา, 2516, น. 63) เมื่อใช้เป็นคำนามจะใช้สำหรับสิ่งมีลักษณะค่อนข้างกลม และมีขนาดเล็ก เช่น เมล็ดพืช เม็ดยา (Headley et al., 1997, p. 202)

คำลักษณนาม ‘โครាប់ /kroap/ เม็ด’ จากเดิมที่ใช้เป็นคำลักษณนามสำหรับเมล็ดพืช เกิดการขยายการใช้ไปใช้เป็นคำลักษณนามสำหรับสิ่งของที่มีลักษณะโค้งหรือค่อนข้างกลมและมีขนาดเล็กคล้ายกับเมล็ดพืชด้วย จึงประกอบด้วยอรรถลักษณะ [+เปรียบพืช(รูปทรง)] หมายถึง คำนามที่ใช้กับคำลักษณนามนี้เป็นสิ่งที่มีรูปทรงคล้ายกับเมล็ดพืช นอกจากนี้ยังประกอบด้วยอรรถลักษณะ [-ใหญ่] [-ยืดหยุ่น] และ [±อาหาร] แสดงความหมายว่าคำนามที่ใช้กับคำลักษณนามนี้เป็นสิ่งที่มีขนาดเล็ก มีลักษณะไม่ยืดหยุ่น และคำนามบางคำมีลักษณะเป็นอาหาร สามารถรับประทานได้ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างที่ (31) และ (32) คำลักษณนามใช้กับ สุนัขโครាប់ /skaakroap/ “ลูกอม” และ สุนัขโครាប់ /sottie/ “ไข่เป็ด” เกิดจากการใช้แนวเทียบจากลักษณะเด่นที่มีร่วมกันระหว่างสิ่งที่มีลักษณะคล้ายกับรูปทรงของเมล็ดพืช ดังนั้น คำลักษณนาม ‘โครាប់ /kroap/ เม็ด’ จึงใช้กับวัตถุที่มีรูปทรงโค้งและมีลักษณะค่อนข้างกลม หรือมีขนาดเล็กคล้ายคลึงกับส่วนเมล็ดของพืช

2.2 คำลักษณนามที่มีลักษณะเด่นอื่น ๆ เป็นลักษณะสำคัญ จากข้อมูลที่ใช้ศึกษาวิจัย พบคำลักษณนามที่ใช้กับคำนามที่มีลักษณะเด่นอื่น ๆ เป็นลักษณะสำคัญ จำนวน 3 คำ ได้แก่ ‘คู /dom/ ก้อน’ ‘ขุบ /knaan/ หลัง’ และ ‘ไคร้ง /krieng/ เครื่อง’ จำแนกหน่วยอรรถลักษณะได้ดังนี้

คำลักษณนาม ‘คู /dom/ ก้อน’

$$\left(\begin{array}{c} +\text{ก้อน} \\ \pm\text{ใหญ่} \\ +\text{อัดแน่น} \\ \pm\text{อาหาร} \end{array} \right)$$

คำลักษณนาม ‘ผู้ /dom/ ก้อน’ ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะเกาะหรือติด
รวมกันแน่น ไม่กำหนดรูปแน่นอน โดยมากมีลักษณะค่อนข้างกลม เช่น ก้อนหิน ก้อนอิฐ
ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(33) สุกมูยผู้

/skaa muəy dom/

น้ำตาล หนึ่ง ก้อน

‘น้ำตาล 1 ก้อน’

(ไธนาสุกรีฐีไซเ-หม่งเตุส, 1997, p. 407)

(34) สิบูกษุสละ:ผนิทสผู้บาส ๑ ๕๕๑ ผู้

/səppaʔkam nuh phəlit ʔət baan

หัตถกรรม นั้น ผลิต อิฐ ได้

muəy poan buən rəw ykav səpmuəy dom/

หนึ่งพันสี่ร้อยเก้าสิบเอ็ด ก้อน

‘หัตถกรรมนั้นผลิตอิฐได้ 1,491 ก้อน’

(ศณิทธิวิภา ฐักจี ๓, 2018, p. 74)

จากตัวอย่างที่ (33) – (34) คำนามที่ใช้ร่วมกับคำลักษณนาม ‘ผู้ /dom/ ก่อน’ ได้แก่ สกุร /skaa/ “น้ำตาลก่อน” ฤๅษี /ʋət/ “อิฐ” ซึ่งเป็นวัตถุที่มีลักษณะของวัตถุที่มีมวลอัดรวมกันแน่น และมีลักษณะสำคัญคือเป็นก้อน จึงประกอบด้วยอรรถลักษณะเด่น [+ก้อน] และ [+อัดแน่น] เพื่อแสดงความหมายว่าคำนามที่ใช้กับคำลักษณนามนี้มีลักษณะเป็นก้อนหรือเป็นวัตถุที่มีมวลเกาะหรือติดรวมกันแน่น

คำว่า ‘ผู้ /dom/’ ที่เป็นคำนามหมายถึงส่วนที่เป็นขึ้น เป็นก้อน มักใช้เป็นคำลักษณนามของสิ่งของประเภทก้อนหินหรืออิฐ (Promrat, 1999, p. 43) เช่น ฐัฎฐ ฐัฎฐ³ /tmaa muəy dom/ ‘หินหนึ่งก้อน’ ฐัฎฐ ฐัฎฐ⁴ /ʋət muəy dom/ ‘อิฐหนึ่งก้อน’ แสดงให้เห็นว่าใช้พูดภาษาเขมรมีมุมมองเกี่ยวกับวัตถุที่มีลักษณะเป็นของที่เกาะหรือติดรวมกันแน่นและไม่มีรูปกำหนดแน่นอนมักจะใช้ร่วมกับคำลักษณนามว่า ผู้ /dom/

คำลักษณนาม ‘ขุณ /knaaŋ/ หลัง’

$$\left(\begin{array}{l} +\text{มีหลังคา} \\ +\text{ใหญ่} \\ +\text{ที่อยู่อาศัย} \end{array} \right)$$

คำลักษณนาม ‘ขุณ /knaaŋ/ หลัง’ ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะเป็นอาคาร มีหลังคาเป็นลักษณะสำคัญ พบตัวอย่างดังนี้

³ อ้างอิงตัวอย่างเพิ่มเติมจากหนังสือแบบเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ต.ม.ท.ร. ๗ (2016, p. 75)

⁴ อ้างอิงตัวอย่างเพิ่มเติมจากหนังสือแบบเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ ต.ม.ท.ร. ๓ (2018, p. 74)

(35) ផ្ទះបីខ្នង

/pteah bəy knaɑŋ/

บ้าน สาม หลัง

‘บ้าน 3 หลัง’

(เวธนาสุกรีฐีไซเ-หม่งเลื้อส, 1997, p. 146)

(36) ផ្ទះចំនួន ៩ ខ្នង

/pteah camnuən prambuən knaɑŋ/

บ้าน จำนวน เก้า หลัง

‘บ้านจำนวน 9 หลัง’

(ตณัฏฐวิรุฎ ฐากัฎี ๓, 2018, p. 48)

กรณิการั ชินะโชติ (2522, น. 240) กล่าวว่าคำลักษณนาม ‘ខ្នង /knaɑŋ/’ ในภาษาเขมรมาจากการยืมคำแปล (loan translations) จากภาษาไทย ในภาษาไทยคำลักษณนาม หลัง เกิดจากปัจจัยอุปลักษณัเปรียบเทียบโครงสร้างส่วน หลังคาของบ้านหรืออาคารกับอวัยวะส่วนหลังของสิ่งมีชีวิต จากตัวอย่าง (35) – (36) คำนามที่ปรากฏร่วมกับคำลักษณนาม ‘ខ្នង /knaɑŋ/’ ในภาษาเขมรคือ ផ្ទះ /pteah/ “บ้าน” ประกอบด้วยอรรถลักษณั [+มีหลังคา] เป็นอรรถลักษณัเด่น แสดงความหมายว่า คำนามที่ใช้กับคำลักษณนามดังกล่าวเป็นสิ่งที่มีส่วนหลังคาปกคลุมเป็นลักษณะเด่น และ ประกอบด้วยอรรถลักษณั [+ใหญ่] และ [+ที่อยู่อาศัย] เพื่อแสดงความหมายว่านอกจาก เป็นคำนามที่มีหลังคาเป็นลักษณะเด่นที่สุดแล้วยังเป็นสิ่งที่มีความใหญ่ และเป็นที่อยู่อาศัยด้วย

คำลักษณนาม ‘ไคว้จ๋ /kriəŋ/ เครื่อง’

$$\left(\begin{array}{l} +\text{เครื่องยนต์กลไก} \\ +\text{ใหญ่} \\ \pm\text{ยานพาหนะ} \end{array} \right)$$

คำลักษณนาม ‘ไคว้จ๋ /kriəŋ/ เครื่อง’ ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะเป็น
เครื่องยนต์หรือเครื่องกลและบางชนิดเป็นยานพาหนะด้วย ตัวอย่างเช่น

(37) ยสฺสเหาะมฺยไคว้จ๋

/yʊənhah muəy kriəŋ/

ไคว้จ๋บิน หนึ่ง เครื่อง

‘ไคว้จ๋บิน 1 ลำ’

(วิชิตกริชย์ ฐิติ-หยัง, 1997, p. 206)

(38) รัชยสฺสมฺยไคว้จ๋

/rətyʊəŋ muəy kriəŋ/

รถยนต์ หนึ่ง เครื่อง

‘รถยนต์ 1 คัน’

(ตติยวิภา ฐากุจี, 2018, p. 76)

(39) กัฎฐจื่อ ๒ ไคว้จ๋

/kompyuutoa pii kriəŋ/

คอมพิวเตอร์ สอง เครื่อง

‘คอมพิวเตอร์ 2 เครื่อง’

(ภาษาใต้ ฐากูจี ๒, 2016, p. 85)

ตัวอย่าง (37) – (39) พบคำนามที่ใช้ร่วมกับคำลักษณนาม ‘ไคว้ญ /kriɛŋ/ เครื่อง’ ได้แก่ យន្តហោះ /yənhaɔh/ “เครื่องบิน” រថយន្ត /rətyəuɔn/ “รถยนต์” และ កុំព្យូទ័រ /kompyuutoa/ “คอมพิวเตอร์” คำนามกลุ่มนี้มีลักษณะร่วมกันคือเป็นวัตถุที่ขับเคลื่อนหรือทำงานด้วยเครื่องยนต์กลไก จึงประกอบด้วยอรรถลักษณะ [+เครื่องยนต์กลไก] เป็นอรรถลักษณะเด่นที่สุด และประกอบด้วยอรรถลักษณะ [+ใหญ่] และ [±ยานพาหนะ] หมายถึงคำนามที่ใช้กับคำลักษณนามนี้เป็นสิ่งที่มีขนาดใหญ่และบางชนิดจัดเป็นยานพาหนะด้วย

เฮดลีย์ และคณะ (Headley et al., 1997, p. 206) กล่าวว่าคำว่า ‘ไคว้ญ /kriɛŋ/’ เป็นคำนามหมายถึง เครื่องมือ และเป็นคำลักษณนามสำหรับอุปกรณ์หรือเครื่องมือประเภทเครื่องยนต์ จากข้อมูลที่พบในตัวอย่างข้างต้น ผู้วิจัยสังเกตว่าคำลักษณนาม ‘ไคว้ญ /kriɛŋ/’ ในภาษาเขมรปรากฏร่วมกับคำนามต่างกับภาษาไทย คำลักษณนาม ‘เครื่อง’ ในภาษาไทยใช้กับสิ่งที่เป็นอุปกรณ์ประเภทเครื่องยนต์หรือเครื่องใช้ไฟฟ้าเท่านั้น เช่น โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ เครื่องซักผ้า แต่ไม่ใช้กับยานพาหนะ เช่น รถยนต์ รถมอเตอร์ไซด์ อาจสันนิษฐานได้ว่าผู้ใช้ภาษาเขมรจัดให้วัตถุประเภทคอมพิวเตอร์ เครื่องบิน รถยนต์ มีการใช้คำลักษณนาม ‘ไคว้ญ /kriɛŋ/ เครื่อง’ เหมือนกัน โดยมองว่าสิ่งเหล่านี้เป็นวัตถุที่มีกลไกการทำงานด้วยเครื่องจักรหรือเป็นเครื่องยนต์กลไกเหมือนกัน จึงพบการใช้คำลักษณนามเดียวกัน

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลการใช้คำลักษณนามบอกรูปรูปร่างในภาษาเขมร จากพจนานุกรมภาษาเขมร-อังกฤษ ตำราไวยากรณ์ภาษาเขมร และหนังสือแบบเรียนที่เขียนเป็นภาษาเขมร รวมทั้งหมดจำนวน 6 เล่ม พบคำลักษณนามที่ใช้ร่วมกับสิ่งของที่มีลักษณะเด่นด้านรูปรูปร่าง 11 คำ และคำลักษณนามที่มีลักษณะเด่นอื่น ๆ อีก 4 คำ รวมทั้งหมด 15 คำ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. คำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งของที่มีรูปรูปร่างชัดเจน แบ่งกลุ่มย่อยออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1.1 คำลักษณนามที่ใช้กับวัตถุที่มีรูปรูปร่างยาวเป็นลักษณะเด่น ได้แก่คำว่า ‘เด็ช /daəm/ ต้น’ ‘ไญ์ /ksae/ สาย’ ‘สโรส /soosay/ เส้น’ และ ‘กฺฎาณ /kbaal/ หัว’

1.2 คำลักษณนามที่ใช้กับวัตถุที่มีรูปรูปร่างแบนเป็นลักษณะเด่น ได้แก่คำว่า ‘สลุ๊ก /sanlək/ ใบ’ ‘ตฺฎบ /cbap/ ฉบับ’ ‘เฟร /phaen/ ปีก’ และ ‘ตฺฎน /ptean/ ฟืน’

1.3 คำลักษณนามที่ใช้กับวัตถุที่มีรูปรูปร่างกลมเป็นลักษณะเด่น ได้แก่คำว่า ‘ตฺฎน /duəŋ/ ดวง’ ‘เว /vəŋ/ วง’ และ ‘กน /kan/ ท่อน’

2. คำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งของที่มีรูปรูปร่างไม่ชัดเจน แบ่งกลุ่มย่อยออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

2.1 คำลักษณนามที่ใช้กับสิ่งของที่มีรูปรูปร่างโค้งเป็นลักษณะเด่น คือคำว่า ‘โครบ /kroap/ เม็ด’

2.2 คำลักษณนามที่มีลักษณะเด่นอื่น ๆ เป็นลักษณะสำคัญ ได้แก่คำว่า ‘ตฺฎ /dom/ ก้อน’ ‘ตฺฎน /knaən/ หลัง’ และ ‘ตฺฎน /kriən/ เครื่อง’

การวิเคราะห์หรือรหัสลักษณะของคำลักษณนามที่ปรากฏร่วมกับคำนามประเภทสิ่งของในโครงสร้างนามวลีบอกจำนวนภาษาเขมรพบว่า คำลักษณนามถูกจำแนกประเภทด้วยลักษณะเด่นด้านรูปรูปร่างของวัตถุเป็นสำคัญ วัตถุที่มีรูปร่างเด่นเหมือนกันจะใช้

คำลักษณนามเดียวกัน อย่างไรก็ตามก็ดี คำลักษณนามบอกรูปร่างแต่ละประเภทพบคำลักษณนามมากกว่าหนึ่งคำ ยกตัวอย่างคำลักษณนามบอกรูปร่างยาว พบคำลักษณนาม 4 คำ ได้แก่ คำลักษณนาม ‘เฒ่า /daəm/ ต้น’ ใช้กับดินสอ ตะเกียบ คำลักษณนาม ‘ก๊วน /kbaa/ หัว’ ใช้กับหนังสือ สมุด คำลักษณนาม ‘สวไร /saasay/ เส้น’ ใช้กับสิ่งที่มีลักษณะเป็นเส้นเล็ก ๆ ขณะที่หากวัตถุนั้นมีลักษณะเป็นเส้นเหมือนกัน แต่มีขนาดใหญ่กว่าจะปรากฏร่วมกับคำลักษณนาม ‘ไจ /ksae/ สาย’ และคำลักษณนามทั้ง 4 คำนี้ไม่สามารถใช้สลับกันได้อย่างอิสระ เนื่องจากคำลักษณนามแต่ละคำ นอกจากประกอบด้วยอรรถลักษณะเด่นในมิติความหมายด้านรูปร่างเหมือนกันแล้วยังประกอบด้วยอรรถลักษณะเด่นอื่น ๆ แตกต่างกัน และสามารถใช้จำแนกคำลักษณนามดังกล่าวได้นอกจากคำลักษณนามอื่นในประเภทเดียวกันได้ เช่น คำลักษณนาม ‘สวไร /saasay/ เส้น’ และ ‘ไจ /ksae/ สาย’ มีมิติความหมายด้านขนาดต่างกัน กล่าวคือ คำลักษณนาม ‘สวไร /saasay/ เส้น’ ประกอบด้วยอรรถลักษณะ [-ใหญ่] ขณะที่คำลักษณนาม ‘ไจ /ksae/ สาย’ ประกอบด้วยอรรถลักษณะ [+ใหญ่] แสดงให้เห็นว่าแม้วัตถุบางอย่างจะมีรูปร่างยาวเป็นลักษณะเด่นเหมือนกัน หากมีขนาดต่างกันก็พบการใช้คำลักษณนามต่างกันด้วย สะท้อนให้เห็นความคิดหรือมุมมองของผู้ใช้ภาษาเชมรว่ามีการพิจารณาการใช้คำลักษณนามกับสิ่งของรูปร่างต่าง ๆ อย่างละเอียด โดยไม่ได้พิจารณาจากเกณฑ์มิติด้านรูปร่างที่เหมือนกันเท่านั้น แต่ยังใช้เกณฑ์อื่น ๆ อาทิ เกณฑ์ขนาด เกณฑ์ความคงตัว รวมถึงเกณฑ์ลักษณะเฉพาะหรือแสดงคุณสมบัติของคำนามที่ใช้ร่วมกับคำลักษณนามนั้นประกอบการพิจารณาด้วย

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่าคำลักษณนามที่ใช้บอกรูปร่างในภาษาเชมรหลายคำ คล้ายคลึงกับคำลักษณนามในภาษาไทย ทั้งด้านรูปศัพท์และความหมายของคำลักษณนามที่คล้ายคลึงกัน เช่น ‘สวไร /saasay/ เส้น’ ใช้กับเชือก เส้นผม ‘ไจ /ksae/ สาย’ ใช้กับถนน ญ๊อบ /cbap/ ฉบับ’ ใช้กับจดหมายหรือเอกสารสำคัญ ‘ดูง /duəŋ/ ดวง’ ใช้กับดวงดาว ‘เวง /vuəŋ/ วง’ ใช้กับแหวน วงดนตรี ‘โคราบ /kroap/ เม็ด’ ใช้กับสิ่งที่เม็ด

หรือเมล็ด เช่น ลูกอม ‘ຂຸ້ນ /knaŋ/ หลัง’ ใช้กับบ้าน และ ‘ເຮືອງ /kriəŋ/ เครื่อง’ ใช้กับอุปกรณ์ที่เป็นเครื่องยนต์กลไก เช่น คอมพิวเตอร์ การใช้คำลักษณนามในภาษาเขมรอาจสันนิษฐานได้ว่าส่วนหนึ่งอาจได้รับอิทธิพลมาจากการใช้คำลักษณนามในภาษาไทย กรณิการ์ ชินะโชติ (2522, น. 237-244) ตั้งข้อสังเกตว่าคำลักษณนามที่ใช้ในภาษาเขมรส่วนใหญ่เป็นคำยืมจากภาษาไทยและหลายคำมีความหมายตรงกับความหมายของคำลักษณนามในภาษาไทยด้วย โดยเฉพาะคำลักษณนามบอกสิ่งของที่แสดงอิทธิพลจากภาษาไทยได้ชัดเจนกว่าคำลักษณนามประเภทอื่น ๆ ทั้งนี้เกิดจากการยืมคำศัพท์และการยืมแปล (loan translations) กล่าวคือ กรณีการยืมคำศัพท์ในภาษาเขมรเกิดจากการยืมคำลักษณนามในภาษาไทยไปใช้ คำลักษณนามกลุ่มนี้จึงปรากฏร่วมกับคำนามเหมือนในภาษาไทย เช่น ‘ເຮືອງ /kriəŋ/ เครื่อง’ ‘ວຽງ /vuəŋ/ วง’ ส่วนกรณีของการยืมแปลเกิดจากการยืมคำในภาษาไทยไปใช้แล้วแปลเป็นเป็นคำภาษาเขมร จากนั้นจึงใช้คำภาษาเขมรเป็นคำลักษณนาม เช่น ‘ໂກບ /kroap/ เม็ด’ ‘ໄຊຍ /ksae/ สาย’ ‘ຂຸ້ນ /knaŋ/ หลัง’ ‘ກູບ /kbaa/ หัว’ ‘ຜູ້ /dom/ ก้อน’ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษาเขมรและภาษาไทยด้านการใช้คำลักษณนามอันเกิดจากอิทธิพลของภาษาไทยที่มีต่อภาษาเขมร ทำให้แนวโน้มการใช้คำลักษณนามในภาษาเขมรพบมากขึ้นในภาษาเขมรปัจจุบันดังที่ฮัฟแมน (Huffman, 1973 อ้างถึงในอรรวรรณ บุญฤทธิ์, 2562) และกรณิการ์ ชินะโชติ (2522) ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ คำลักษณนามจึงจัดเป็นลักษณะร่วมทางไวยากรณ์ของภาษาเขมรและภาษาไทย และเป็นลักษณะเด่นทางภาษาประการหนึ่งของภาษาในบริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วย

ทั้งนี้ การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาคำลักษณนามบอกรูปทรงในภาษาเขมรจากข้อมูลที่ปรากฏในพจนานุกรมภาษาเขมร ตำราไวยากรณ์ภาษาเขมรและแบบเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์และภาษาเขมรระดับชั้นประถมศึกษาเท่านั้น ข้อมูลที่พบในงานวิจัยสามารถแสดงให้เห็นการจำแนกประเภทคำลักษณนามบอกรูปทรงในภาษาเขมรและ

สะท้อนมุมมองหรือการรับรู้ของผู้ใช้ภาษาเขมรที่มีต่อวัตถุต่าง ๆ ผ่านการใช้คำลักษณะนาม อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่าคำลักษณะนามที่พบในงานวิจัยนี้เป็นข้อมูลที่ได้มาจากกลุ่มข้อมูลค่อนข้างจำกัด ทำให้คำลักษณะนามที่พบอาจไม่หลากหลาย ผู้วิจัยเห็นว่าหากขยายขอบเขตข้อมูลที่ใช้ศึกษา อาจพบคำลักษณะนามบอกรูปทรงที่ปรากฏร่วมกับคำนามอื่นมากขึ้นและทำให้เห็นมุมมองหรือการรับรู้เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ผ่านการใช้คำลักษณะนามของผู้ใช้ภาษาเขมรได้ดียิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรรณิการ์ ชินะโชติ. (2522). *คำไทยและอิทธิพลบางประการของภาษาไทยในภาษาเขมร*. (วิทยานิพนธ์ดุขสิทธิ์บัณฑิต สาขาภาษาไทย). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ. (2557). ความหลากหลายและความหลอมรวมทางภาษาในประเทศไทยกลุ่มประชาคมอาเซียน. *วารสารเอเชียปริทัศน์* 35(1), 1-28.
- บรรจบ พันธุเมธา. (2516). *พจนานุกรมเขมร-ไทย ฉบับทุนพระยาอนุমানราชธน เล่มที่ 1*. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.
- บรรจบ พันธุเมธา. (2521). *พจนานุกรมเขมร-ไทย ฉบับทุนพระยาอนุमानราชธน เล่มที่ 2*. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.
- เพียรศิริ วงศ์วิภาณนท์. (2525). *เอกสารการสอนและแบบฝึกหัดปฏิบัติชุดวิชาภาษาไทย 3 หน่วยที่ 13*. กรุงเทพฯ: สาขาวิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. สืบค้นเมื่อ 17 เมษายน 2564 จาก <https://dictionary.orst.go.th/index.php>.

เรณู ไชยจันทร์. (2541). *คำลักษณะนามในภาษาไทยถิ่นใต้ จังหวัดนครศรีธรรมราช*.

(ปริญญาานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย). มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา.

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2560). *พจนานุกรมศัพท์ภาษาศาสตร์ (ภาษาศาสตร์ทั่วไป)*

ฉบับราชบัณฑิตยสภา. กรุงเทพฯ: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.

ศิริวรรณ ประสพสุข และคณะ. (2560). การศึกษาองค์ประกอบด้านความหมายของ

คำลักษณะนาม “เครื่อง” ในภาษาเขมร. *วารสารวิชาการรมยสาร* 15(3), 117-125.

อรรวรรณ บุญฤทธิ์. (2562). *ระบบเสียงและไวยากรณ์ภาษาไทยและภาษาเขมร*.

กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อุกิตศิลปสาร, พระยา. (2544). *หลักภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช

จำกัด.

อุไรศรี วรรณสิน. (2553). *ร่องรอยภาษาเขมรในภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษา

ตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ภาษาต่างประเทศ

เบ็ธ สุธ. (2007). *แผนกภณภณภณ*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาตะวันออก

คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร. n.p.

หม่อมราชวงศ์วิจิตร, วิจิตร. (2016). *ภณภณภณภณภณ*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษา

ตะวันออก คณะโบราณคดี

มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2016). *ภณภณภณภณภณ*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษา

ตะวันออก

มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2016). *ภณภณภณภณภณ*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษา

ตะวันออก

អប់រំយុវជននិងកីឡា, ក្រសួង. (2018). *គណិតវិទ្យា ថ្នាក់ទី ៣*. គ្រឹះស្ថានបោះពុម្ពនិង
ចែកជូន.

អប់រំយុវជននិងកីឡា, ក្រសួង. (2017). *គណិតវិទ្យា ថ្នាក់ទី ៦*. គ្រឹះស្ថានបោះពុម្ពនិង
ចែកជូន.

Allan, K. (1977). Classifiers. *Language* 53 (2), 285-311.

Bisang, W., Wu, Y. (2017). Numeral Classifiers in East Asia. *Linguistic* 55 (2),
256-264.

Dictionary of Old Khmer. (n.d.). Retrieved June 14, 2021, from
<http://sealang.net/oldkhmer/>

Gil, D. (2013). *Numeral Classifiers*. Retrieved April 15, 2021, from
<http://wals.info/chapter/55>

Headley, R. K. and Chim, R. and Soeum, O. (1997). *Modern Cambodian-
English Dictionary*. Kensington, Md: Dunwoody Press.

Leech, G. (1981). *Semantics, the study of meaning* (2nd ed.). New Zealand: Penguin
Books.

Promrat, W. (1999). *A study of the numeral classifiers in present standard
Khmer*. Bangkok: Mahidol University Press.

T'sou, B. K. (1976). *The Structure of numeral classifier system*. n.p.